

Laks, ørret og gravemaskin

NASJONALT SEMINAR OM RESTAURERING AV VASSDRAG OG VÅTMARKER

1. NOVEMBER 2023

TRONDHEIM

NEA-NIDELVVASSDRAGET OG GAULAVASSDRAGET VANNOMRÅDER

Nea-Nidelvassdraget og Gaulavassdraget vannområder

- ▶ 8 kommuner: Trondheim, Skaun, Melhus, Midtre Gauldal, Holtålen, Tydal, Selbu og Malvik
- ▶ 2 stk.
Vannområdekoordinatorer;
Sivert Dahlen Lund og
Therese Smelror Løkken

Instagram: @neanidelvagaula

Bakgrunn for kurset

- ▶ Vi ser at det skrives mye fint om hvordan det skal restaureres etter inngrep i elver og bekker
- ▶ Men dette følges ikke opp i praksis
- ▶ Ser behov for å heve kunnskapen hos alle ledd

Eksempel: Tiltaksplan for bygging av nytt løp for xbekken, Trøndelag

Eksempel: Tiltaksplan for bygging av nytt løp for xelva og xbekken

Tema	Sjekkpunkter
1. Variert elveløp	Stor stein settes ut i enkelte områder i elva oppstrøms brua, samme gjelder i bekken. Hensikten med tiltaket er å få elva til å ha buktninger, varierende dybde og vannhastighet. Storstein plasseres på hensiktsmessige plasser etter prinsipptegning (side 3&4) og anvisning fra YM-resurser. Det kan være behov for noe graving for å skape variasjon i djupålen, dette må vurderes på stedet når en plasserer ut steinen.
2. Skjulmuligheter for fisk og kulper	Kulper er gravd ut etter arbeidsgrunnlag, røtter legges ut i de to største kulpene og forankres med stein. Eventuelt justering av kulpenes dybde vurderes på stedet når en plasserer ut stein.
3. Kantvegetasjon/revegetering	<p>Hensikten med at revegeteringsmasser skal dekke mest mulig av sprengsteinen er at dette sikrer gode forhold for rask tilvekst av kantvegetasjon. Trær/kvist fra hogst i oppstartsfasen legges tilfeldig ut på flatene langsmed elva.</p> <p>I elva nedstrøms brua trekkes vegetasjonsmassene som allerede er på stedet lenger ned mot elva. Anbefalt lagtykkelse 10-15 cm. For strekningen i elva oppstrøms brua trekkes også vegetasjonsdekket lenger ned mot elva. Det må vurderes å tilføre ytterligere masser dersom de vegetasjonsmassene som allerede er på stedet ikke er tilstrekkelig. Anbefalt lagtykkelse 10-15 cm.</p>

Resultat

- ▶ Meandrering?
 - ▶ Kantsone?
 - ▶ Revegetering?
 - ▶ Storstein og røtter?
 - ▶ Hevet vannspeil?
 - ▶ Kulper for overvintring?
 - ▶ Bunnsstrat?
-
- ▶ ALLE tjener på at det gjøres riktig på "første forsøk"

Er kursing av entreprenører og maskinførere løsningen?

- ▶ Ofte en aktør som planlegger og en annen som gjennomfører
- ▶ Ofte ikke med økologisk fagperson ute i felt mens arbeidet faktisk gjennomføres
- ▶ Manglende økologisk kompetanse og forståelse
- ▶ Opplæring av lokale

Er kursing av entreprenører og maskinførere løsningen?

Alle aktører i et prosjekt bør ha kunnskap om:

- Hva fisken trenger
- Hva som utgjør en trussel for fisk og vannmiljø
- Eksempler på hvordan det IKKE skal gjøres
- Eksempler på hvordan det SKAL gjøres (prosjektskisser)

Hvilke behov har laksefisk

- Vandrings- og forflytningsmulighet
- Nok vann
- God vannkvalitet
- Variasjon i vannhastighet, dybde og «rom»
- Skjul og hvileplasser, gyteområder for voksen fisk
- Variert substrat og hulrom for rogn/ungel/ungfisk
- Kontinuerlig fysiske forstyrrelser – sortering av grus.
- Skjul, skygge og næringstilgang fra kantvegetasjon

Innhold i kurset

Forståelse og betydning av vilkår for tiltak

Grunnleggende biologi – fisk

Ulike typer trusler for fisk

Elementære behov for fisk

Habitatforbedrende tiltak

Hensyn ved arbeid i og i nærheten av vassdrag

Kursholder: Torstein Rognes

Samarbeid med Selbu kommune

Rekruttering / Reklame

- ▶ Nea-Nidelvassdraget vannområde (Malvik, Selbu, Tydal)
- ▶ Selbyggen - lokalavis
- ▶ Kommunenes nettside
- ▶ E-post direkte til entreprenører og lokale aktører, og saksbehandlere i kommunene

Finansiering

- ▶ Kursholder (Torstein Rognes) innleid av vannområdet
- ▶ Symbolsk egenandel på 200 kr dekket kaffe og lunsj

Deltakelse

26 deltakere, ca. halvparten maskinførere

Saksbehandlere, prosjektledere,
landskapsarkitekter

Gode tilbakemeldinger

En av kursdeltakerne meldte i ettertid om
feil i kulvert under fylkesvei

Oppsummerende tanker

- ▶ Vi i vannområdet og kommunene fikk gode tilbakemeldinger
- ▶ Vi ser nytten i å utdanne lokale maskinførere, entreprenører og landskapsarkitekter
- ▶ Også aktuelt for landbruket, skogbruket, hytteutbyggere, vegmyndigheter, ...?
- ▶ Ønsker å arrangere dette kurset årlig, i hvert vannområde

